

Rädda Barnens remissvar på promemorian Ds 2022:12 Vistelseförbud för barn

Rädda Barnen har beretts möjlighet att svara på promemorian Ds 2022:12 Vistelseförbud för barn. Rädda Barnen kommenterar utifrån ett barnrättsperspektiv med *FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)* som utgångspunkt. Rädda Barnen har valt att kommentera de delar som är mest relevanta utifrån vårt perspektiv. Vad gäller övriga delar av betänkandet har Rädda Barnen inga synpunkter och vare sig till- eller avstyrker dessa.

Sammanfattning

En utredare har biträtt socialdepartementet för att undersöka frågan huruvida socialnämnder, i skyddande syfte, borde få möjlighet att begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser. Utredaren bedömer att ett vistelseförbud inte skulle vara ändamålsenlig om syftet skulle vara att förebygga att barn far illa. Ett sådant vistelseförbud skulle inte kunna anses vara till barnets bästa. Att ge socialnämnden möjlighet att begränsa barns rätt att vara på vissa platser borde därför inte införas, menar utredaren. Rädda Barnen delar utredningens bedömning, och tillstyrker slutsatsen att vistelseförbud för barn i skyddande syfte inte bör införas.

Rädda Barnen ser det som positivt att utredaren haft kontakt med företrädare för barnrättsorganisationer. Vi ser att utredningen haft ett tydligt barnrättsligt perspektiv, där såväl barns rätt till rörelsefrihet samt barns rätt till trygghet och skydd genomsyrat utredningens slutsatser. Däremot beklagar Rädda Barnen att barn själva inte varit delaktiga i utredningen.

Vistelseförbud för barn

Bör vistelseförbud för barn införas?

Bedömning: Det bör inte införas en möjlighet för socialnämnden att i skyddande syfte genom beslut begränsa enskilda barns rätt att vistas på vissa platser eller i vissa områden i samhället.

Rädda Barnen tillstyrker utredningens bedömning att vistelseförbud för barn i skyddande syfte inte bör införas. Rädda Barnen delar bedömningen att det ställs väldigt högra krav på att en sådan insats når önskat syfte. Detta då insatsen i sig innebär en stor inskränkning av barnets rörelsefrihet samt andra lagstadgade rättigheter. Rädda Barnen delar även bedömningen att det saknas stöd för att insatsen uppnår det önskade syftet. Det saknas stöd i såväl forskning som praktiken för att vistelseförbud skulle kunna verka som skydd för ett barn eller förhindra eller förebygga en ogynnsam utveckling som exempelvis normbrytande beteende eller skadligt bruk.

Således blir begränsningen som vistelseförbud innebär i barnets grundläggande fri- och rättigheter inte ändamålsenlig eller proportionerlig i förhållande till syftet att

2022-10-11

Socialdepartementet

Dnr: S2022/03063

förebygga eller skydda barn från att fara illa. En sådan begränsning är inte förenlig med barnets bästa.

Rädda barnens förslag om framtida utredningar

Återigen har regeringen gett i uppdrag att utreda lagförslag som syftar till att förhindra och förebygga att barn och unga far illa. Analysen som görs är att socialtjänsten behöver bättre förutsättningar att tidigt stöd och barn och unga som riskerar att fara illa, men där samtycke saknas. Rädda Barnens bestämda uppfattning är här att det blir ett felaktigt fokus att här enkom fokusera på ökade förutsättningar till tvångsåtgärder. Rädda Barnen önskar fler förslag, utredningar och diskussioner kring hur socialtjänstens förutsättningar till att arbeta med tidiga, anpassade och främjande insatser kan stärkas - samt hur socialtjänsten kan bli mer tillgänglig för de barn, unga och familjer som är i behov av stöd och insatser.

Om förslag om utökade förutsättningar för insatser utan vårdnadshavares eller barns samtycke ska utredas, bör även frågan kring varför vårdnadshavare och barn tackar nej vara intressant. Rädda Barnen har flera erfarenheter av såväl barn, unga och föräldrar som tackar nej till stöd, insatser eller ens kontakt med socialtjänsten utifrån misstro, otillgänglighet eller svårigheter och utmaningar i kontakten med socialtjänsten. Genom ett ökat fokus här tror vi att socialtjänsten kan säkerställa stöd och insatser för barn, så att de inte behöver fara illa på ett sätt så att tvångsåtgärder krävs.

Utifrån att regeringen har anfört att en inkorporering av barnkonventionen behövs bland annat för att säkerställa att ett barnrättsbaserat synsätt genomsyrar all offentlig verksamhet och att barnets rättigheter ska ses utifrån ett helhetsperspektiv, anser Rädda Barnen att en större reform behövs när det gäller barnets rätt till trygghet, skydd och insatser. Rädda Barnen anser att en utredning omgående bör tillsättas för att se över dessa rättigheter utifrån ett helhetsperspektiv och där alla verksamheter som kan vara involverade ingår och där behov av samverkan och samarbete finns. Det handlar om att se över lagstiftning och övrig reglering, och inte minst den praktiska tillämpningen, som gäller för såväl socialtjänst, som förskola/skola och hälso- och sjukvård. Rädda Barnen har tidigare framfört en liknande uppmaning i vårt remissvar angående En hållbar socialtjänst.¹

Stockholm 2022-10-11

Helena Thybell
Generalsekreterare Rädda Barnen

¹ Rädda Barnen. Remissvar på SOU 2020:47 En hållbar socialtjänst <https://press.raddabarnen.se/documents/raedda-barnens-remissvar-paa-en-haallbar-socialtjaenst-sou-2020-47-dot-docx-103400> (hämtad 2021-09-26)